

До разової спеціалізованої вченої ради
Науково-дослідного інституту публічного права

ВІДГУК

**на дисертаційне дослідження Галунька Олександра Валентиновича
з теми: «Публічне адміністрування міграційних процесів у державах-
учасниках ЄС та Україні», подане на здобуття ступеня доктора
філософії за спеціальністю 081 «Право»**

Актуальність теми публічного адміністрування міграційних процесів у державах-учасниках ЄС та Україні визначається кількома важливими аспектами. Передусім, сучасні глобалізаційні процеси значно підвищили значущість ефективного регулювання міграційних потоків. Україна, яка знаходиться на перетині європейських міграційних шляхів, водночас є країною походження, транзиту та призначення для мігрантів. З одного боку, це створює значні виклики для забезпечення безпеки та стабільності, а з іншого — відкриває нові можливості для інтеграції в європейський правовий і соціально-економічний простір.

Особливої актуальності тема набуває в умовах повномасштабної війни, розв'язаної росією проти України. Військова агресія спричинила масштабні міграційні процеси, зокрема внутрішнє переміщення населення та виїзд мільйонів громадян за кордон у пошуках безпеки. У таких умовах питання ефективного адміністрування міграційних процесів стає стратегічним завданням для держави, адже від цього залежить як соціально-економічна стабільність, так і міжнародний імідж країни.

Європейський Союз, будучи головним партнером України в реалізації євроінтеграційних прагнень, пропонує широкий спектр інструментів та механізмів для врегулювання міграційних питань. Досвід ЄС у сфері

міграційної політики, яка базується на принципах солідарності, безпеки, захисту прав людини та міжнародного партнерства, є надзвичайно цінним для України. Її інтеграція в національне законодавство дозволить підвищити ефективність роботи органів публічного адміністрування, покращити умови для мігрантів та забезпечити стійкий розвиток.

Отже, обраний напрям дослідження має важливе теоретичне і практичне значення. Він не лише сприяє удосконаленню національного законодавства та підвищенню рівня правового забезпечення міграційних процесів, але й допомагає адаптувати європейські підходи до українських реалій, особливо в умовах військового стану та післявоєнної відбудови.

Ступінь наукових положень, висновків і рекомендацій.

У дисертації застосовано широкий і вдало підібраний комплекс наукових методів, які забезпечили досягнення поставлених цілей і завдань. Досягнення мети та вирішення завдань, пов'язаних із публічним адмініструванням міграційних процесів в Україні та країнах Європейського Союзу, забезпечено завдяки використанню різноманітних класичних і сучасних методів наукового пізнання. Системний метод дозволив розкрити зміст і сутність публічного адміністрування міграційних процесів як комплексної системи, визначити її теоретичні основи та сформулювати інструментарій для подальшого аналізу. Порівняльно-правовий метод надав змогу зіставити адміністративно-правові підходи до управління міграційними процесами в Україні та країнах ЄС, виявити їх спільні риси та відмінності. За допомогою структурно-функціонального методу було проаналізовано функції й повноваження адміністративних органів, а також їх організаційну структуру. Метод узагальнення сприяв систематизації принципів і механізмів публічного адміністрування міграційних процесів та

формулюванню пропозицій щодо вдосконалення міграційної політики. Формальний догматичний метод допоміг розкрити зміст нормативно-правових актів, які регулюють діяльність адміністративних органів у сфері міграції, а також визначити їх правовий статус. Метод правового прогнозування використовувався для розробки рекомендацій щодо вдосконалення адміністративних процедур у сфері міграції на основі європейського досвіду.

Нормативно-правову основу дослідження склали Конституція України, закони про громадянство, правовий статус іноземців і осіб без громадянства, аналогічні нормативні акти країн ЄС, а також спеціальні закони та підзаконні нормативно-правові акти, які регулюють діяльність адміністративних органів у цій сфері. Емпірична база дослідження включала наукову літературу, публікації в навчальних і наукових виданнях, дані аналітичних звітів і досліджень, а також особистий досвід здобувача

Наукові положення, висновки та рекомендації є логічними, аргументованими та базуються на аналізі широкого спектра джерел, серед яких нормативно-правові акти, міжнародні документи, наукові праці, а також соціологічні дослідження. У дисертації вдало синтезовано теоретичні підходи з практичними рекомендаціями щодо вдосконалення публічного адміністрування міграційних процесів в Україні.

Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій

Дисертація є завершеним науковим дослідженням, у якому сформульовано ряд нових положень. Наукова новизна роботи полягає у комплексному дослідженні теоретичних і практичних аспектів публічного

адміністрування міграційних процесів у державах-учасницях ЄС та Україні. Це дослідження спрямоване на вдосконалення засад і механізмів управління міграцією, забезпечення мобілізаційного потенціалу обороноздатності України та ефективного упорядкування міграційних потоків під час відновлення країни. У результаті виконано аналіз, який став основою для формулювання низки наукових положень і висновків, запропонованих здобувачем.

Вперше сформовано наукові положення, згідно з якими вдосконалення публічного адміністрування міграційних процесів у ЄС та Україні має базуватися на принципі попперівської фальсифікації. Його сутність полягає в тому, що обмеження та заходи щодо мігрантів повинні ґрунтуватися на науково виважених експертних висновках, а не на суб'єктивній волі політиків чи популістських гаслах. Це стосується оцінки гуманітарних, соціальних, економічних, трудових та екологічних наслідків державної міграційної політики, скоригованих практикою правозастосування.

Також уперше здійснено комплексне узагальнення адміністративно-правового статусу Європейського агентства прикордонної та берегової охорони (Frontex), включаючи його місію, завдання, повноваження працівників та механізми реалізації функцій. Агентство розглядається як інституція, що забезпечує публічне адміністрування зовнішніх кордонів ЄС, захист прав осіб, які їх перетинають, і підтримку безпеки в межах Спільноти. Увага зосереджена на таких аспектах, як моніторинг кордонів, оцінка вразливості держав-членів, боротьба з транскордонною злочинністю, адміністрування міграційних потоків та повернення нелегальних мігрантів.

Крім того, вперше здійснено компаративний аналіз національних адміністративних органів держав-учасниць ЄС, які здійснюють публічне

адміністрування міграційних процесів. Аналіз показав, що ці органи переважно мають поліцейські чи військові повноваження, підпорядковуються міністерствам внутрішніх справ і виконують завдання щодо контролю за кордонами, боротьби з нелегальною міграцією та контрабандою, а також виконують додаткові функції в окремих країнах.

Удосконалено категорійне розуміння міграційних процесів як соціального та правового явища, що здійснюється адміністративними органами через публічне адміністрування. Акцент зроблено на координації між ЄС, державами-членами та Україною у захисті прав людини, соціальній інтеграції мігрантів і реагуванні на виклики, спричинені російсько-українською війною. Особливу увагу приділено забезпеченню соціальних стандартів для внутрішньо переміщених осіб та адаптації адміністративно-правових інструментів до нових умов.

Уточнено способи публічного адміністрування міграційних процесів у ЄС, які розглядаються як система інструментів, форм та методів, спрямованих на ефективне управління міграційними потоками, підтримку безпеки, дотримання публічного порядку та сприяння реінтеграції. Інтеграційний підхід передбачає використання сучасних технологій, міжнародного співробітництва та стандартизованих механізмів реалізації міграційного законодавства.

Вивчено особливості публічного адміністрування міграційних процесів в умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови України. Обґрунтовано необхідність стимулювання повернення українських мігрантів із-за кордону через популяризацію героїзму українського народу у захисті демократичних цінностей. Пропонується залучати культурних діячів, лідерів громадської думки та військовослужбовців із медійними навичками для проведення заходів, спрямованих на підтримку України та її

відбудову. Додатково розглянуто механізми залучення іноземних трудових мігрантів для відновлення інфраструктури, освіти, науки та культури.

Подальшого розвитку набули наукові положення щодо міграційної політики ЄС, заснованої на принципах солідарності, безпеки та міжнародного партнерства. Особливий акцент зроблено на боротьбі з нелегальною міграцією, забезпеченні прав мігрантів і біженців, а також створенні легальних шляхів міграції для залучення кваліфікованих працівників.

Розвинуто також наукові підходи до визначення адміністративно-правового статусу Міністерства внутрішніх справ України та підпорядкованих йому органів, зокрема Державної міграційної служби та Державної прикордонної служби. Визначено їхню ключову роль у забезпеченні державної міграційної політики, боротьбі з нелегальною міграцією та інтеграції європейських стандартів у національне законодавство

У роботі представлено рекомендації щодо вдосконалення законодавства України в частині імплементації сучасних цифрових технологій у сферу міграційного адміністрування, а також забезпечення інтеграції мігрантів через доступ до базових соціальних послуг.

Структура та зміст

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. У першому розділі розкрито теоретико-правові засади публічного адміністрування міграційних процесів. Зокрема, акцент зроблено на важливості принципу верховенства права, який закладає основу для формування національної міграційної політики відповідно до європейських цінностей. Також детально проаналізовано сутність

публічного адміністрування як складової правового регулювання, що охоплює як нормативні аспекти, так і організаційно-правові механізми.

Другий розділ присвячено адміністративно-правовому статусу органів, які забезпечують міграційні процеси в ЄС та Україні. Особливу увагу приділено аналізу роботи Frontex, Європейської комісії та інших ключових суб'єктів. У розділі також детально охарактеризовано діяльність Державної міграційної служби України, яка виконує ключову роль у реалізації міграційної політики, зокрема у частині протидії нелегальній міграції та забезпечення прав осіб, які потребують міжнародного захисту.

Третій розділ зосереджено на аналізі європейського досвіду та пропозиціях щодо вдосконалення публічного адміністрування міграційних процесів в Україні. У роботі акцентовано на необхідності впровадження сучасних цифрових інструментів, таких як інтегровані бази даних для відстеження міграційних потоків та координації між органами влади. Також запропоновано адаптацію програм інтеграції мігрантів із врахуванням культурних особливостей та соціальних потреб.

Повнота викладу наукових положень. Основні положення та результати дисертаційного дослідження досить повно відображено 4 статті у наукових статтях, опублікованих у фахових виданнях з юридичних наук, та 2 тези доповідей.

Ознак академічної не доброчесності та академічна плагіату не виявлено.

Результати дисертації можуть бути використані у правотворчості для вдосконалення законодавства у сфері міграції, зокрема через адаптацію українського законодавства до європейських стандартів. Особливо це стосується імплементації положень Пакту про міграцію та притулок ЄС 2024 року. У науково-дослідній сфері результати можуть слугувати основою

для подальших досліджень у сфері адміністративного права, що сприятиме розвитку доктринальних підходів до публічного адміністрування міграційних процесів. У навчальному процесі результати дослідження можуть бути використані при розробці навчальних курсів із адміністративного права, міграційної політики та публічного адміністрування. Наприклад, вони можуть доповнити програму дисципліни «Адміністративне право та процес» доктринальними та практичними положеннями щодо публічного адміністрування міграційних процесів в Україні.

Попри загальну належну оцінку роботи, можна виділити кілька недоліків:

1. Недостатня увага була приділена взаємодії між різними адміністративними органами в Україні щодо запобігання нелегальній міграції. Як наслідок, не розкрито адміністративно-правові механізми координації між органами державної влади, які здійснюють міграційне адміністрування. Це є важливим аспектом забезпечення ефективності публічного адміністрування у цій сфері.

2. Не було належно проаналізовано вплив соціально-освітніх аспектів на міграційні процеси, зокрема проблеми фіктивного навчання чи грубого порушення освітніх зобов'язань здобувачами освіти, які отримали студентські візи. Часто вони замість навчання займаються трудовою діяльністю, що порушує взяті на себе міграційні зобов'язання.

3. Прослідковується певна надмірна загальність окремих висновків, наприклад, на сторінці 127 щодо адміністративно-правового статусу Міністерства внутрішніх справ України та особливостей повноважень Державної міграційної служби України.

4. Дослідження могло б виграти від ширшого залучення даних із різних сфер права, наприклад, митного, податкового права, права соціального забезпечення, а також таких галузей науки, як економіка, соціологія та демографія, для більш комплексного аналізу міграційних процесів.

Однак, зазначені зауваження та побажання відображають мою суб'єктивну точку зору і не впливають на якість наукового дослідження які здійснено на належному науковому і методичному рівнях.

Загальний висновок:

Дисертаційне дослідження Галунька Олександра Валентиновича на тему «Публічне адміністрування міграційних процесів у державах-учасниках ЄС та Україні» є самостійним, цілісним і завершеним науковим дослідженням. Робота містить нові науково обґрунтовані положення, що сприяють розвитку теорії та практики адміністративного права, а також підвищують ефективність публічного адміністрування міграційних процесів.

Вона відповідає спеціальності 081 «Право», а також вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 року № 261 (із змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), Наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (із змінами від 12 липня 2019 року), а також Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішень разової спеціалізованої вченої ради (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44).

Отже, дисертація відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам до дисертаційних досліджень, а її автор Галунька Олександра Валентиновича

заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань «Право».

Офіційний опонент:

доктор юридичних наук, професор,
декан Національного університету
біоресурсів і природокористування України

Олена ЯРА